

SPROGSTART 1-3 ÅR

Trin-for-trin

Hvem er jeg? Smådyr – rim med de mindste af Lotte Salling og Michael Domino (2018)

Tema: Smådyr og rim

Billedbogen *Hvem er jeg? Smådyr – rim med de mindste* er valgt, fordi billedbogen gennem både ord, billeder, leg og samtale giver børnene mulighed for at møde enkle rimpar, mens smådyr titter frem bag store flapper i bogen. Smådyrene er alle nogle, I vil kunne finde i haven eller skoven. Så frem med luppen – og sæt spot på helhed og detalje.

Sprogligt fokus: Lydlig opmærksomhed, ordforråd, skriftsproglige kompetencer og narrative kompetencer.

Det finder du i Sprogstartsposen

- Trin-for-trinmanualen til Sprogstartsposen
- 2 billedbøger: *Hvem er jeg? Smådyr – rim med de mindste* af Lotte Salling
- Ark: Fokusord, billedbogssnak, sproglege
- Konkreter: Frø, edderkoppespind m. edderkop, lup
- 8 billedkort til skumtarning
- 8 billedkort til Story Sequencer
- Foto: A3-ark med fotos af smådyr
- Remse: *Ti små mus* af Lotte Salling

Ting og sager, du selv skal finde

- Posen med læringsmaterialer
- Lån musen fra Sprogstartsposen *Busters fødselsdag*
- Haler fx tørklæder eller sjippetove

Sprogstartsmaterialerne må kun bruges under opsyn af en voksen.

Ugens indhold

Dag 1:

Højtlesning og fokusord for alle børn i gruppen, ca. fem børn.

Tid: Ca. 20 minutter.

Dag 2:

Guidet læsning og billedbogssnak. Børnene deles i to eller tre grupper efter dit kendskab til børnene.

Tid: To til tre gange ca. 20 minutter.

Dag 3:

Fælles oplæsning og sproglege. Børnene deles i to grupper efter dit kendskab til børnene.

Tid: To gange ca. 20 minutter.

SPROGSTART 1-3 ÅR

Dag 1 – *Hvem er jeg?* Smådyr – rim med...

Det finder du i Sprogstartsposen

- Trin-for-trinmanualen til Sprogstartsposen
- 2 billedbøger: *Hvem er jeg? Smådyr – rim med de mindste* af Lotte Salling
- Ark: Fokusord
- Konkreter: Frø, edderkoppespind m. edderkop, lup

Ting og sager, du selv skal finde

- Lån musen fra Sprogstartsposen *Busters fødselsdag*

Det skal du gøre!

Syng første vers af *Sprogstartssangen*.

Vis billedbogen. Tal om forsiden og bagsiden, fortæl om forfatter og illustratør. Fortæl om bogens ryg. Hvad mon billedbogen handler om? Tal om billedbogens titel.

Fortæl børnene, at i dag skal vi tale om smådyr og rim. At rim er, når noget lyder næsten ens. Fx mus og hus.

Læs billedbogen to gange. Første gang med læseoplevelsen i fokus. Anden gang taler I om fokusord for hvert opslag. Brug billedbogens illustrationer til at understøtte fokusordene og konkrete fra sprogstartsposen til visualisering af billedbogen. Sæt en bevægelse på ordet, når det er muligt. Vis læseretningen og peg på bogstaverne, mens du læser.

Syng sidste vers af *Sprogstartssangen*.

Læringsstigen

Gør-det-sværere-strategi

Forudsige: Se forsiden. Hvad tror du, der gemmer sig inde i bogen?

Generalisere: Sneglen er langsom! Kender du andre dyr som er langsomme? Kender du dyr, som er hurtige?

Argumentere: Bien kan flyve, fordi den har vinger. Kan du flyve? Hvorfor kan du ikke flyve?

Gør-det-nemmere-strategi

Giv svaret: Mus rimer på hus. Hvad rimer på mus?

Hjælpes ad: Se bien! Hvor mange vinger har bien. Lad os tælle dem sammen.

Begrænse valg: Se frøen! Kan frøen flyve eller kan frøen hoppe?

SPROGSTART 1-3 ÅR

Dag 2 – Hvem er jeg? Smådyr – rim med...

Det finder du i Sprogstartsposen

- Trin-for-trinmanualen til Sprogstartsposen
- 2 billedbøger: *Hvem er jeg? Smådyr – rim med de mindste* af Lotte Salling
- Ark: Billedbogssnak
- Konkreter: Frø, edderkoppespind m. edderkop, lup

Ting og sager, du selv skal finde

- Lån musen fra Sprogstartsposen *Busters fødselsdag*

Det skal du gøre!

Syng første vers af *Sprogstartssangen*.

Fortæl børnene, at i dag skal vi tale om smådyr og rim. At rim er, når noget lyder næsten ens. Fx mus og hus.

Vis billedbogen. Tal om billedbogen. Spørg børnene om de kan huske, hvad billedbogen handler om.

Læs billedbogen og inddrag børnene i genfortælling af billedbogen undervejs.

Billedbogssnak. Brug billedbogens illustrationer samt konkrete fra sprogstartsposen til at understøtte samtalen. Spørgsmålene følger billedbogens opslag.

Syng andet vers af *Sprogstartssangen*.

Et lille tip eller to

Se filmen *Lille fugl og larven* på appen *Filmcentralen for de yngste* og tal om smådyr. Appen *Filmcentralen for de yngste* kræver en Ipad og et UNI-Login.

Understøt fonologisk opmærksomhed

- Lav rimleg, hvor I skal finde på ord, der rimer, og identificere ord, der rimer på hinanden.
- Klap til stavelser i ord.
- Tal om barnets bogstav (navnets forlyd), og hvilket lyd den giver.
- Fortsæt med at sige rim og remser og syng med barnet.
(Justin Markussen-Brown, *Sprogvinduet – Guiden til dit barns sprogudvikling*, 2019, s. 211)

SPROGSTART 1-3 ÅR

Dag 3 – Hvem er jeg? Smådyr – rim med...

Det finder du i Sprogstartsposen

- Trin-for-trinmanualen til Sprogstartsposen
- 2 billedbøger: *Hvem er jeg? Smådyr – rim med de mindste* af Lotte Salling
- Ark: Sproglege
- Konkreter: Frø, edderkoppespind m. edderkop, lup
- 8 billedkort til skumtarning
- 8 billedkort til Story Sequencer
- Remse: *Ti små mus* af Lotte Salling
- Foto: A3-ark med fotos af smådyr

Ting og sager, du selv skal finde

- Posen med læringsmaterialer
- Lån musen fra Sprogstartsposen *Busters fødselsdag*
- Haler fx tørklæder eller sjippetove

Det skal du gøre!

Syng 1. vers af *Sprogstartssangen*.

Fortæl børnene, at i dag skal vi tale om smådyr og rim. At rim er, når noget lyder næsten ens. Fx mus og hus.

Vis billedbogen. Tal om billedbogen. Spørg børnene om de kan huske, hvad den handler om.

Læs billedbogen. Inddrag børnene i genfortælling af billedbogen.

Sproglege. Orienter dig i sproglegene og vælg mindst to sproglege, som passer til børnegruppen. Lav gerne flere, hvis I har lyst og ekstra tid. Forbered dig på forhånd på legen. Brug billedbogen som udgangspunkt for sproglegene, da de omhandler billedbogens tema. Legene giver børnene mulighed for at høre, se, gøre og røre ord i nye sammenhænge.

Syng 2. vers af *Sprogstartssangen*

Litteraturforslag

- Ingela P Arrhenhuis: *Hvor er fru mariehøne?* Carlsen, 2016
- Xavier Deneux: *Mine insekter.* Carlsen, 2017
- Mervi Lindman: *Buller – rim og remser.* Mais & Co., 2019
- Thorstein Saleina: *Kuk-kuk hvem gemmer sig der?* Bolden, 2019
- Lotte Salling: *Hvem er jeg – vilde dyr* – en bog med store flapper. Carlsen, 2017
- Lotte Salling: *Hvem er jeg – husdyr* – en bog med store flapper. Carlsen, 2017

SPROGSTART 1-3 ÅR

Fokusord til *Hvem er jeg? Smådyr – rim med...*

Hus – mus

Se musen! Den har fire ben og en lang hale. Hvad siger en mus? Sig som en mus. Er en mus et stort eller et lille dyr? Gør jer små som mus. Hvad spiser mus? Sig rimordene flere gange: Hus – mus. Sæt ord på, at ordene rimer. Rim videre på ordene: Hus, mus, lus, sus...

Skjul – fugl

Se fuglen! Fuglen har et næb. Den har to vinger, så den kan flyve. Kan du flyve? Leg, at I flyver som fuglen. Fuglen har fjer. Har du fjer? Fuglen kan fløjte. Kan du fløjte som en fugl? Sig rimordene flere gange: Skjul – fugl. Sæt igen ord på, at ordene rimer. Rim videre på ordene: Skjul, fugl, sul, jul...

Op – edderkop

Se edderkoppen! Hvor mange ben har edderkoppen? Hvor mange ben har du? Hvad spiser edderkoppen? Hvordan kravler edderkoppen? Kravl som edderkopper. Sig rimordene flere gange: Op – edderkop. Sæt igen ord på, at ordene rimer. Rim videre på ordene: Op, edderkop, stop, hop...

Li' – bi

Se bien! Hvor mange ben har bien? Har en bi vinger? Kan den flyve? Hvad siger bien, når den flyver? Flyv og sig som bier. Sig rimordene flere gange: Li' - bi. Sæt igen ord på, at ordene rimer. Rim videre på ordene: Li', bi, si, ti...

Sø – frø

Se frøen! Hvor mange ben har frøen? Har en frø vinger? Frøen har lange bagben og er god til at hoppe. Kan du hoppe som en frø? Hvad farve har en frø? Kan du se andre ting, som er grønne? (i det rum, I sidder i) Sig rimordene flere gange: Sø – frø. Sæt igen ord på, at ordene rimer. Rim videre på ordene: Sø, frø, kø, tø...

Gul – sommerfugl

Se sommerfuglen! Den har store, flotte vinger. Har du set en sommerfugl? Hvilke farver har sommerfuglen i bogen? Hvilke farver har du (på tøjet). Sig rimordene flere gange: Gul – sommerfugl. Sæt igen ord på, at ordene rimer. Rim videre på ordene: Gul, sommerfugl, skjul, jul...

Fejl – snegl

Se sneglen! Hvad er det, sneglen har på ryggen? Har en snegl ben? Har den vinger? Har du set en snegl? Har du rørt ved en snegl? Er sneglehuset hårdt eller blødt? Er sneglens følehorn hårde eller bløde? Øverst på sneglens hoved sidder øjnene på to stilke. Nederst har den to følehorn. Med følehornene kan sneglen smage og lugte. Hvad smager du med? Hvad lugter du med? Hvad ser du med? Er sneglen hurtig eller langsom? Leg, at I er snegle. Snegl jer hen over gulvet på maverne. Sig rimordene flere gange: Fejl – snegl. Sæt igen ord på, at ordene rimer. Rim videre på ordene: Fejl, snegl, negl, tegl...

Farve – larve

Se larven! Hvilken farve har larven? Der findes mange forskellige slags larver. Nogle bliver til fluer, andre til sommerfugle. Har du set en larve? Hvordan bevæger larven sig? Leg larver og kryb hen over gulvet. Sig rimordene flere gange: Farve – larve. Sæt igen ord på, at ordene rimer. Rim videre på ordene: Farve, larve, harve...

Billedbogssnak til *Hvem er jeg? Smådyr – rim med de mindste* - peg i bogen undervejs

Er spørgsmålene herunder svære for de børn, du læser for så fortæl, fortæl, fortæl i stedet for! Sæt fx masser af ord på, hvad det betyder, at musen suser hen over gulvet, og hvorfor den gerne vil langt væk fra katten.

Hus – mus

Læs rimet sammen flere gange. Find selv på fagter, der passer til rimet og lav dem, mens I læser. Hvad gør musen? Hvad vil det sige at musen suser hen over gulvet? Hvorfor vil musen langt væk fra katten?

Skjul – fugl

Læs rimet sammen flere gange. Find selv på fagter, der passer til rimet og lav dem, mens I læser. Hvorfor mon fuglen synger? Hvor gemmer fuglen sig? Hvem gemmer den sig for?

Op – edderkop

Læs rimet sammen flere gange. Find selv på fagter, der passer til rimet og lav dem, mens I læser. Hvad fanger edderkoppen i sit spind? Hvorfor fanger edderkoppen fluer i sit spind? Kan edderkoppen mon fange andre insekter i sit spind?

Li' – bi

Læs rimet sammen flere gange. Find selv på fagter, der passer til rimet og lav dem, mens I læser. Hvad skal bien med blomstersaften? Hvordan kan blomstersaft blive til honning?

Sø – frø

Læs rimet sammen flere gange. Find selv på fagter, der passer til rimet og lav dem, mens I læser. Hvorfor vil frøen flygte, hvis du tager den op i hånden? Hvor vil den gerne gemme sig?

Gul – sommerfugl

Læs rimet sammen flere gange. Find selv på fagter, der passer til rimet og lav dem, mens I læser. Hvor flyver sommerfuglen hen? Hvilke farver har sommerfuglen?

Fejl – snegl

Læs rimet sammen flere gange. Find selv på fagter, der passer til rimet og lav dem, mens I læser. Hvorfor har sneglen mon et hus på ryggen? Hvad sker der, hvis man kommer til at træde på en snegl?

Farve – larve

Læs rimet sammen flere gange. Find selv på fagter, der passer til rimet og lav dem, mens I læser. Hvor kryber larven rundt? Hvad vil det sige, at larven skifter både form og farve?

SPROGSTART 1-3 ÅR

Sproglege til *Hvem er jeg? Smådyr – rim med de mindste*

Sproglege

Kast med rim! Sæt på forhånd 6 af de 8 billedkort i skumterningen. Vælg billedkort med de dyr, der optager børnene mest. Lad børnene skiftes til at kaste med terningen og fortælle, hvad de kan se på billedet, der vender opad på terningen. Er det musen, så find rimet med musen og læs det højt. Hold pauser ind i mellem, så børnene får mulighed for at 'læse med'.

Kan du finde...? Sæt på forhånd 6 af de 8 billedkort i skumterningen. Find A3-arket med fotos af smådyr i Sprogstartsposen og læg det foran jer på gulvet. Lad nu børnene skiftes til at kaste terningen. Lander terningen på musen, så gå på opdagelse på A3-arket med luppen i hånden og se, om I kan finde de to fotos af mus.

Remse: *Ti små mus* af Lotte Salling fra *Fagter og grimasser*. Sig remsen sammen – gerne mange gange – mens I laver fagter til.

Syng!: Syng sange, der passer til de 8 smådyr: *Hundred' mus med haler på*. (Tag haler på!) *Se den lille stær, den er, åh, så fornøjet*. *Lille Peter Edderkop, Sur, sur, sur, lille bi omkring*. *Mm Ah! Sagde en lille grøn frø en dag*. *Sommerfuglen, sommerfuglen vil så gerne ud* (se Aarhus Musikskole og lav fagter til). *Vinbjergsneglesangen* (se magiskeminutter.dk), *Larvesangen* (se *Krible krable sange – NaturBornholm*).

Sproglege – med digitale læringsmaterialer

Story Sequencer: Indtal på forhånd 6 af rimene på Story Sequenceren. Undlad at sige dyrets navn. Læg billedkortene af de små dyr på gulvet foran jer og hjælp hinanden med at finde det billedkort, der passer til rimet. Sæt det derefter i Story Sequenceren.

Talende æsker: Indtal på forhånd ordene *mus*, *frø* og *edderkop* på æskerne. Find musen, frøen og edderkoppen frem og lad børnene putte det rigtige dyr i den æske, der siger dyrets navn. Spørg børnene, hvilket dyr det er, hvad det spiser, hvad det siger etc. Lad børnene formulere sætninger.

Endnu flere sproglege – inde & ude

Gå på jagt efter små dyr i haven, på legepladsen eller i skoven. Hvad kan I finde? Fortæl om dyrene og lad børnene fortælle om dyrene. Gentag nogle af fokusordene – sig og bevæg jer, som de dyr, I finder!

2020

Forældrespor – *Hvem er jeg? Smådyr – rim med de mindste* af Lotte Salling og Michael Domino (2018) Om smådyr og rim

Sproglege

Syng! Syng sange, der passer til 8 smådyr: Mus, fugl, edderkop, bi, frø, sommerfugl, snegl og larve. *Hundred' mus med haler på.* (Tag haler på!) *Se den lille stær, den er, åh, så fornøjet.* *Lille Peter Edderkop, Sur, sur, sur, lille bi, omkring. Mm Ah! Sagde en lille grøn frø en dag.* *Sommerfuglen, sommerfuglen vil så gerne ud* (se Aarhus Musikskole og lav fagter til). *Vinbjergsneglesangen* (se magiskeminutter.dk), *Larvesangen* (se Krible krable sange – NaturBornholm).

Litteraturforslag

Ingela P Arrhenhuis: *Hvor er fru mariehøne?* Carlsen, 2016
Amelie Benn: *Kom og kig på småkravl og blomster.* Lamberth, 2016
Xavier Deneux: *Mine insekter.* Carlsen, 2017
Karin Hald: *Dyr du kan møde -*, Turbine 2019
Mervi Lindman: *Buller – rim og remser.* Mais & Co., 2019
Thorstein Saleina: *Kuk-kuk hvem gemmer sig der?* Bolden, 2019
Lotte Salling: *Hvem er jeg – vilde dyr – en bog med store flapper.* Carlsen, 2017
Lotte Salling: *Hvem er jeg – husdyr – en bog med store flapper.* Carlsen, 2017

Et lille tip eller to

Se filmen *Lille fugl og larven* og tal om smådyr. Find filmen på Filmcentralen.dk – for alle. Søg på: Lille fugl og larven.

Understøt fonologisk opmærksomhed

- Lav rimleg, hvor I skal finde på ord, der rimer, og identificere ord, der rimer på hinanden.
- Klap til stavelser i ord.
- Tal om barnets bogstav (navnets forlyd), og hvilket lyd den giver.
- Fortsæt med at sige rim og remser og syng med barnet.

Justin Markussen-Brown, *Sprogvinduet – Guiden til dit barns sprogudvikling*, 2019, s. 211)

